

Emnenr. 9.

Fylke: Sør - Trøndelag

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Brekken

Emne: Lauving

Bygdelag: "

Oppskr. av: Lars Valseth,

Gard: "

(adresse): Hitterdal.

G.nr. Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. egen

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Lauving.

1. Å sanke lauv til dyrefor er alminnelig i bygda den dag i dag. En betrakter lauvet som godt hjelpefor, og en sanker inn enten det er gode eller mindre gode grasår. Under siste verdens krig ble det sanka, og da kanskje i større mengder enn vanlig. Noen gårder kan kanskje tenklate lauvtaking av mangel på arbeidshjelp.

2. En har beretninger om at lauv ble rapt med handa til kalvfor. Det var særlig bjørkelaug og gråvidjelaug som ble sanka inn. En og annen kan kanskje foreta slik sanking nå for tida også, men mer vanlig sies det, pågikk den forrige århundre. Wen gang foregikk slik sanking i det små gjennom heite sommeren.

2.

Den vanlige lauvtaking foregår under vedhogsten på forsommeren, men noe blir også tatt på haustsida like før lauvet gulner. Det siste blir av mange ansett for bedre for enn lauv fra forsommeren - bl. a. skal det være mere holdbart. Den første lauvtakinga foregår omkring St. Hans og den siste i siste halvdel av september.

Det alminneligste lauvtre heroppe er björka. (Osp, rogn, or og hegg forekommer mere spredd, og de blir av den grunn spart for å stå som pynt i skogen.)

Arbeidet med lauving kaller vi "å ta lauv." Det er utelukkende björka som skaffer lauvet her.

3. Under vedhogsten blir de lyune greinene hogd i passe lengder (ca. 80-100 cm) og buntet sammen til kjer. Tidsklaget som nyttes, er også.

4. Det er bare ^{av} vedhogne tre lauvet blir tatt. Navn som "å kyll" og "kylletrær" kjennetegner en ikke her.

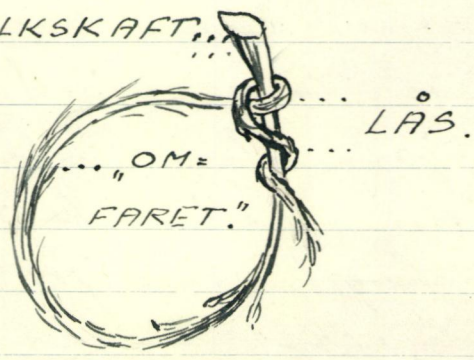
5. Lauvet blir buntet sammen til kjerver. Som regel vender

1903

en toppene på kvistene samme lei. En fleregreinet, lang og lett høyelig kvist blir fletta og vridd sammen til svolk. Jonne kaller den "bennill".

Denne blir slått om lauvkvistene, og den lygne toppen på svolken blir vridd om svolkskaffet (den tykke enden) en gang og snodd et par ganger under og omkring sjølve "omfaret".

SVOLKSKAFT...

Under lættinga av "Kjerwen" står en på denne side. Svolskaffet blir holdt med venstre hand, toppen av svolken

RISS AV SVOLK.

med høyre. En setter begge knea på kvistbunten med svolken mellom, og så skryper en til og låser svolken. En må under læsinga vri den lygne toppen et par ganger.

RISS AV "LAUVHAUG."

En lauvhaug har et underlag av einer, og den blir mest satt mellom 2

brar. En legger ei "flo" med toppen på Kjervene vendt til samme lei. Meste flo har toppene vendt den motsatte lei. Meste flo som første o. s. v. Styrrelsa av Lauvhægene kan variere, men alminnelige hæger kan ha ca. 200 Kjerver. For at hægene ikke skal velte, må de støttes opp med passe tjukke bjørkhabber ("stranger"). Somme river einer og legger på toppen for å verne Lauvet mot solskinn, vind og var. Så reiser de heile hægen godt inn med stakk (grovere greiner høyd rein for småkvist) og bjørkstrangers. En mångår ikke at det ytre av hægen blir brent av sola, men det gjør intet, for like innafor er Lauvet fint og grønt. Vil en ha fint Lauv, må en ta det i tørt var. Lauvhægen får stå til snøen kommer, og det blir "slafjøre" i skogen.

Den her beskrevne måte er den eneste som nyttes til Lauvtaking og stakkesetting her på traktene. Folk har tall på Lauvhægene sine, og hvor mange Kjerver det er i hver hæge. Kjervene telles i stykker eller Kjerver. Et ordne "surlauv" er ukjent her.

5.

6. Lauvet blir kjørt heim så snart det kommer såpass snø at slaen går. Kjervene blir som regel lagt tvers over kjøredningen, og lasset bindes med reip. Reipet går på langs av slaen. En har ikke kjennskap til at lauvet blir båret heim.

7. En kan ta lauv i innmarka også dersom en har inngjerdta litt skog. Arbeidet med lauvtakinga er i alminnelighet delt mellom menn og kvinner. Mennene hogger og lager lauvkvistene, og kvinnfolka går etter og "bitt" sammen kjervene. En har også beretninger om at kvinnene har nytta sine egne små økser og hogget til lauvkvisten. Fire barn kan også vere behjelpelig med å bera mindre kjerver bort i lauvhængen.

8. Når lauvet kommer heim, blir det oppbevart ute. I sjeldne tilfelle kan det komme under tak. Ute blir det stablet i hænger ved en husvegg, men det hender også det blir lagt i hæng på lågere hestak. En kjenner ikke til at lauvkjervene blir lagt un-

der eller oppå høyet i laua.
 Påde kyr, sauer og geiter blir
 ført med lauv. Kua får ca $\frac{1}{2}$ kjer
 om gangen, og sau og geiter får
 servert en del kvister hver. Al-
 minnetlig blir lauvet gitt 1 gang
 hver dag. En har ingen regel for
 hvor mange kjerver hvert deyr skal
 ha for vinteren.

9. Her nyttes bare bjørklauv til vin-
 terfor, for dette blir ansett for
 det beste.

10. Selm fins ikke. Grisene føres ikke
 med lauv.

11. Fellestauving (Santlauving) forekom-
 mer ikke i traktene her. Spør-
 måla 12-13-14-15 kan derfor ikke besvares.

B. Luv som rakes sammen på
 bakken.

"Rakelauv" nyttes ikke her,
 derfor kan spørsmåla 1-9
 ikke besvares.

Balset 16. august 1948.

Lars Balseth,
 Hitterdal.